

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ ÎN ARMATA ROMÂNIEI

SAFETY AND HEALTH AT WORK IN THE ROMANIAN MILITARY

Drd. Mariana FRASZIN (GURĂU)*
Col. (r) prof.univ.dr.ing. Gelu ALEXANDRESCU**

Securitatea și sănătatea în muncă reprezintă unul dintre cele mai importante domenii de interes ale societății contemporane, un concept cu o evoluție impresionantă și la nivel național, mai ales că accidentele de muncă și bolile profesionale au cunoscut o creștere semnificativă în ultimele decenii. Crearea mai multor locuri de muncă, îmbunătățirea condițiilor în care își desfășoară activitatea salariații, dar, mai ales, menținerea stării de sănătate a acestora sunt obiectivele principale ale politicii sociale din zilele noastre. Un mediu de lucru sigur și sănătos este un element esențial al calității muncii. În acest articol, ne-am propus să evidențiem aspectele comune ale securității și sănătății în muncă în Armata României și ale cadrului legal național din mediul civil și militar, dar și specificul datorat organizației militare. Odată cu creșterea nivelului de educație al populației, cresc și exigențele legate de asigurarea calității muncii, vieții, securității și sănătății în muncă. În acest sens, se poate observa progresul impresionant pe care l-a înregistrat protecția muncii, plecând de la interesul de a preveni și de a minimiza accidentele de muncă, și ajungând la dezvoltarea unor strategii la nivel național.

Occupational safety and health is one of the most important areas of interest in contemporary society, a concept that has undergone an impressive evolution at national level, especially as accidents at work and occupational diseases are increasingly present in modern society, generating real human and economic problems. Creating more jobs, improving the conditions in which employees work, but, especially, maintaining their health are the main objectives of social policy today. A safe and healthy work environment is an essential element of the quality of work. In this article we aimed to highlight some common aspects of occupational safety and health and the national legal framework in the civilian and military environment, but also the specifics due to the military organization. As the level of education of the population increases, so do the requirements related to ensuring the quality of work, life, safety and health at work. In this respect, one can see the impressive progress that occupational protection has made, starting from the interest of preventing and minimizing work-related accidents and reaching the development of national strategies in the field of occupational safety and health.

Cuvinte-cheie: securitate în muncă; sănătate în muncă; accident de muncă; boli profesionale; riscuri profesionale; instituții autorizate.

Keywords: occupational safety and health; accident at work; occupational diseases; occupational hazards; authorized institutions.

În România, protecția muncii a fost reglementată, la început, prin Legea sanitară (03.04.1885), prin care s-a instituit o reglementare la nivel național cu caracter de securitate și sănătate în muncă. Prima referire expresă la prevenirea accidentelor și bolilor profesionale s-a făcut însă în „Regulamentul pentru industriile insalubre” (24.09.1894). Regulamentul

specifică în clar unele măsuri de prevenție – „în orice stabiliment industrial cu mai mult de 10 lucrători, atelierelor vor avea un spațiu de cel mult 5 mc de fiecare lucrător, iar plafonul va avea înălțimea de cel puțin 3 m”¹.

Spre finele secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, se pun bazele unor ramuri distincte, ca psihologia muncii, sociologia muncii, ergonomia.

Securitatea și sănătatea în muncă reprezintă un sistem de reguli care ajută la prevenirea și reducerea accidentelor, dar și la oferirea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților la locul de muncă și menținerea stării de sănătate a angajaților.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: guraumariana4@gmail.com

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: alexandrescugelu@yahoo.com

Suntem deja cu toții familiarizați cu normele de protecție valabile în toate domeniile, și reamintim, aici, câteva dintre cerințele minime atunci când ne referim la securitate și sănătate în muncă, cum ar fi²: intrările și ieșirile de urgență vor fi bine semnalizate și libere pentru a permite evacuarea în condiții de siguranță a salariaților; în timpul desfășurării activităților la locul de muncă, temperatura ambientală trebuie să fie corespunzătoare organismului uman, iar zonele cu risc ridicat de producere a accidentelor trebuie semnalizate.

Elemente comune sistemului militar și civil în domeniul securității în muncă

Se vor prezenta câteva aspecte comune ale securității angajaților regăsite în norme care reglementează atât mediul civil, cât și sistemul militar.

De exemplu: atribuțiile angajatorului; competențele personalului care se ocupă de securitatea în muncă; responsabilitățile salariaților pentru îndeplinirea standardelor de securitate în muncă.

Atribuțiile angajatorului³

Fie că ne referim la sistemul militar sau la mediul civil, responsabilitățile angajatorului sunt aceleași. Acestea sunt foarte clar stabilite, conform legislației în vigoare. Desigur, menționăm, aici, doar câteva dintre acestea și am dori să începem cu obținerea autorizației de funcționare în domeniul securității și sănătății, premergător oricărei activități. În plus, angajatorul are obligația de a elabora un plan de protecție și prevenire, specific organizației, să implementeze măsurile necesare în vederea asigurării securității, prin prevenirea și instruirea salariaților. Apoi, asigurarea cu echipamente și mijloace necesare desfășurării activității în condiții corespunzătoare, evitând astfel accidentările de orice fel.

De asemenea, tot angajatorului îi revine sarcina de a asigura în mod gratuit alimentația de protecție și materialele igienico-sanitare salariaților care își desfășoară activitatea în condiții speciale, acestea, de regulă, fiind stabilite în contractul de muncă.

Competențele personalului care se ocupă de securitatea în muncă⁴

Și în acest caz, cerințele sunt identice, oricare ar fi domeniul de desfășurare a activităților. Bineînțeles, ne referim la cerințele minime în acest

domeniu. Trebuie făcută precizarea că personalul desemnat poate fi absolvent cu studii medii sau superioare. Absolventul cu studii medii, cu profil real sau tehnologic trebuie să dețină un certificat de absolvire a cursului în domeniul securității și sănătății în muncă, cu o durată de cel puțin 80 de ore. Personalul desemnat cu studii superioare, absolvent al științelor inginerești, agricole și silvice trebuie să posede un certificat de absolvire a cursului în domeniul securității și sănătății în muncă, cu o durată de cel puțin 180 de ore, sau o diplomă de master ori doctorat în domeniul securității și sănătății în muncă.

Responsabilitățile salariaților pentru îndeplinirea măsurilor de securitate și sănătate în muncă

Fără îndoială, salariații au partea lor de răspundere, dar numai după ce au fost corect instruiți. Trebuie să specificăm că instruirea salariaților se face în trei etape⁵:

- la angajare – se numește *instruire introductiv-generală*, obiectivul fiind înștiințarea salariaților asupra riscurilor și măsurilor de prevenție;
- la locul de muncă – poartă denumirea de *instruire la locul de muncă*, scopul fiind instruirea privind activitățile și riscurile pentru postul respectiv;
- *instruirea periodică* – țelul acesteia este reactualizarea cunoștințelor, și se face la 6 luni sau, după caz, la 12 luni.

Toate aceste instruirii se înregistrează în fișa de instruire individuală.

Acum, desigur, ne putem orienta atenția în mod deosebit asupra unora dintre obligațiile pe care le au angajații și care nu sunt deloc de neglijat, cum ar fi: însușirea legislației, folosirea corectă a echipamentului individual de protecție, utilizarea adecvată a mașinilor, aparatului sau uneltelor, și până la înștiințarea angajatorului cu privire la apariția unui pericol, sau comunicarea informațiilor solicitate de către inspectorii de muncă.

Elemente specifice sistemului militar în domeniul securității în muncă

Așadar, ne vom referi, de această dată, la particularitățile mediului militar în ceea ce privește securitatea în muncă, mai exact la: autorități și instituții cu responsabilități în domeniul securității; organizarea activităților de prevenire și protecție.

Autorități și instituții cu responsabilități în domeniul securității

În mediul civil, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea competentă în domeniul securității și sănătății în muncă. În subordinea sa, se află *Inspekția Muncii*.

Inspekția Muncii asigură respectarea legislației din domeniul securității și sănătății în muncă la nivel național, cu excepția Ministerului Apărării Naționale și altor câtorva ministere. Inspekția Muncii este o instituție publică, care îndeplinește funcția de autoritate de stat și care prevede că „Inspectorul general de stat” are în subordine⁶:

- *Inspectorul general de stat adjunct*, care coordonează activitatea în domeniul relațiilor de muncă, în subordinea căruia funcționează *Direcția Control Relații de Muncă*;

- *Inspectorul general de stat adjunct*, care coordonează activitatea în domeniul securității în muncă, activitate care se realizează prin intermediul *Direcției Control Securitate și Sănătate în Muncă*.

În comparație cu mediul civil, activitățile de securitate în muncă în Ministerul Apărării Naționale sunt asigurate de *Corpul de control și inspecție*, prin *Serviciul prevenire și protecție*. *Direcția generală management resurse umane* reprezintă autoritatea competentă în domeniul relațiilor de muncă la nivelul Ministerului Apărării Naționale, cu excepția Direcției generale de informații a apărării.

Oficiul sprijin prevenire și protecție se află în subordinea directă a Corpului de control și inspecție și este structura responsabilă cu securitatea în muncă, pentru structurile centrale. De asemenea, pentru structurile subordonate nemijlocit Ministrului Apărării Naționale, care nu au funcții distincte în statele de organizare, se desemnează o persoană care să asigure legătura cu Oficiul sprijin prevenire și protecție.

Autoritățile din sistemul militar similare cu Inspectoratele Teritoriale de Muncă sunt: „Oficiul sprijin prevenire și protecție, structurile centrale exceptate, statele majore ale categoriilor de forțe ale armatei, comandamentele de arme/forțe/sprijin și de divizii”⁷.

Organizarea activităților de prevenire și protecție

Se pot observa diferențe clare între mediul civil și militar, atunci când vine vorba despre modul de organizare a proceselor de prevenție și protecție. În

acest sens, putem să evidențiem unele domenii, ca de exemplu:

- Activitățile de prevenire și protecție în mediul civil reprezintă obligația angajatorului și se pot efectua în funcție de nevoile organizației, astfel⁸:

- „- de către angajator, în cazul în care domeniul de activitate presupune activități fără riscuri deosebite și dacă acesta are calitatea necesară în domeniul securității și sănătății în muncă;

- prin numirea unuia sau, după caz, a mai multor angajați pentru a desfășura activitățile respective;

- prin constituirea unuia sau mai multor servicii interne pentru activități de prevenire și protecție;

- prin utilizarea serviciilor externe acreditate”.

- În Armata României, comandanții unităților militare au competența de a organiza activități de securitate în muncă, după cum urmează⁹:

- „- prin servicii interne de prevenire și protecție;

- responsabilul cu securitatea și sănătatea în muncă”.

În situația în care o unitate militară de nivel batalion, care face parte din componența unei brigăzi, nu are la dispoziție personal calificat care să desfășoare activități de securitate, aceasta poate apela la eșalonul ierarhic superior. Totodată, dacă există structuri care nu dețin posturi pentru activități de securitate în muncă, acestea pot utiliza servicii externe.

Supravegherea sănătății în muncă în Armata României

Totalitatea serviciilor medicale de prevenire și identificare a bolilor profesionale, dar și menținerea stării de sănătate, realizată de medicii de medicina muncii, poartă denumirea de *supravegherea stării de sănătate*.

Din ansamblul practicilor și cercetărilor orientate spre îmbunătățirea condițiilor de muncă, s-a desprins, în decursul timpului, ca obiectiv principal, protejarea lucrătorului împotriva accidentărilor și îmbolnăvirilor.

În cadrul Legii nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă, sunt definite mai multe elemente distincte care pot fi întâlnite și identificate la locul de muncă. În continuare, se va face referire la sănătatea în muncă, în mod special la accidentări și la îmbolnăviri profesionale¹⁰:

- „accident de muncă – vătămarea corporală, precum și intoxicația acută profesională care au loc în timpul procesului de muncă și care provoacă

incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile. Accidentele de muncă se clasifică astfel: accidente care produc incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice; accidente care produc invaliditate; accidente fatale;

- boală profesională – afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă”.

Accidentele legate de muncă sunt prezente în toate domeniile și includ o multitudine de vătămări ale organismului, plecând de la intoxicații, alunecări, coliziuni cu obiecte, căzături, arsuri, accidente de circulație etc. Cu toate acestea, multe dintre problemele de acest gen pot fi prevenite printr-o gestionare adecvată.

Aspecte comune privind supravegherea sănătății în muncă din mediul militar și din cel civil

Angajatorii sunt datori să asigure supravegherea sănătății angajaților în toate contextele legate de muncă. Conducerea instituției militare trebuie să implementeze măsuri care să reducă nivelurile de îmbolnăvire și absenteism, rata accidentelor sau a fluctuației de personal, deoarece toate aceste aspecte se reflectă în incapacitatea de atingere a obiectivelor propuse.

Dintre elementele comune referitoare la supravegherea sănătății în muncă, se pot enumera: serviciul de medicina muncii și bolile legate de profesie¹¹.

Medicina muncii este singurul serviciu responsabil de controlul sănătății angajaților militari sau civili. Angajatorul are contract cu serviciile respective astfel încât toți salariații să beneficieze de evaluarea medicală periodică, conform legislației în vigoare. De asemenea, tot serviciul de medicina muncii raportează la sfârșitul anului concluziile evaluării stării de sănătate a salariaților și recomandă optimizarea condițiilor de muncă.

Bolile legate de profesie

Bolile legate de profesie nu necesită o raportare la nivel național, ele sunt dispensarizate medical și raportate angajatorului, fără a fi nominalizate,

pentru optimizarea condițiilor în care își desfășoară activitatea salariații și minimizarea riscurilor profesionale. Tabelul cu bolile legate de profesie se regăsește în Anexa nr. 23 a Normei metodologice a Legii nr. 319/2006.

Particularități în supravegherea sănătății în muncă în Armata României

Dintre particularitățile întâlnite în organizația militară din domeniul supravegherii sănătății în muncă, pot fi evidențiate¹²:

- autoritățile competente;
- cercetarea evenimentelor.

Autorități competente

Activitatea în domeniul asistenței de sănătate publică, în viața civilă, este responsabilitatea autorității centrale, mai exact, a Ministerului Sănătății Publice, pe când, în mediul militar, autoritatea responsabilă de sănătatea personalului este Direcția medicală.

Cercetarea evenimentelor

Cercetarea evenimentelor, indiferent de la locul în care se produc acestea, în mediul civil sau militar, este obligatorie. Aceasta se desfășoară imediat după informarea asupra evenimentului, iar rezultatul va fi înregistrat într-un proces verbal. În funcție de tipul acestuia, cercetarea se face după cum urmează:

- atunci când evenimentul se produce în mediul civil¹³:

- de către angajator – pentru evenimentele care au produs incapacitate temporară de muncă;

- de către inspectoratele teritoriale de muncă – pentru evenimentele care au produs invaliditate evidentă sau confirmată, deces, accidente colective, incidente periculoase, persoane date dispărute, dar și în cazul evenimentelor care au produs incapacitate temporară de muncă salariaților ce prestează la angajatori persoane fizice;

- de către Inspecția Muncii, în situația accidentelor colective, provocate de evenimente deosebite, precum avariile sau exploziile;

- de către autoritățile de sănătate publică teritoriale, respectiv ale municipiului București, în cazul suspiciunilor de boală profesională și al bolilor legate de profesie.

- când evenimentul are loc în sistemul militar, cercetarea se face de¹⁴:

- unitatea militară, în situația evenimentelor care au generat incapacitate temporară de muncă și accidentelor ușoare;

- Oficiul sprijin prevenire și protecție, pentru evenimente care au dus la incapacitate temporară de muncă, accident ușor, invaliditate evidentă sau confirmată, deces, accidente colective, incidente periculoase și situații cu persoane date dispărute, pentru structurile prevăzute la art. 18 din Instrucțiunile privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale, din 27.09.2019;

- Corpul de control și inspecție, în cazul accidentelor colective, generate de unele evenimente deosebite, precum avariile sau exploziile;

- Direcția medicală, în cazul semnalării unei situații de boală profesională, prin Centrul de Medicină Preventivă;

- agenții externi din afara Ministerului Apărării Naționale, în cazul evenimentelor în care au fost implicați angajații acestora, pe timpul desfășurării unor activități pe bază de contract, comandă sau pe baza altor forme legale, încheiate cu unitățile militare.

Aceste particularități subliniază specificul militar, dar mai ales preocuparea specialiștilor în domeniu, în privința stării de sănătate a personalului militar și civil din Armata României, și dorința de a oferi sugestii pentru evaluarea mediului de muncă și analizarea factorilor de muncă, ce afectează starea de sănătate a personalului militar și civil din Armata României.

Concluzii

Obiectivul principal pe care îl are orice organizație este acela de a reduce la minimum accidentările de muncă prin prevenție. Măsurile de prevenție luate corespunzător sunt măsuri simple, dar cu efect colosal, atunci când ne referim la securitatea și sănătatea în muncă. De aceea există o serie de reguli, a căror respectare de către toți angajații asigură un mediu de lucru mai bun. Crearea unui mediu de lucru prietenos, a unor reguli pe care să le respecte toată lumea, precum și asigurarea echipamentului de protecție garantează succesul în productivitate, dar mai ales salariați sănătoși, având în vedere că resursa umană este principala resursă a existenței și progresului societății.

Eficiența măsurilor de securitate și sănătate în muncă este determinată atât de implementarea

corectă a premiselor teoretice și legale, cât și de modul concret în care sunt respectate aceste măsuri la locul de muncă.

Managementul securității și sănătății angajaților este unul dintre aspectele tot mai importante atât pentru angajați, cât și pentru angajatori. Prin urmare, securitatea și sănătatea în muncă se integrează în ansamblul activităților prin care, în orice stat, se asigură protecția socială, ca o componentă esențială pentru garantarea unui anumit nivel al calității vieții.

Securitatea și sănătatea în muncă în Armata României sunt caracterizate de măsuri și reguli specifice mediului militar, concepute astfel încât să poată fi îndeplinite misiunile armatei, având în vedere și convențiile de colaborare cu structuri militare internaționale.

Particularitățile specifice mediului militar se datorează faptului că activitățile de organizare, coordonare, inclusiv cele de control și autorizare sunt efectuate de către organele proprii cu competențe pentru structurile respective.

NOTE:

1 <https://sanatatesisecuritateinmunca.webgarden.ro/menu/s-s-m-scurt-istoric>, accesat la 10.06.2020.

2 *** *Hotărârea nr. 1091/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru locul de muncă.*

3 *** *Legea privind securitatea și sănătatea în muncă nr. 319/2006*, Monitorul Oficial nr. 646, din 26.07.2006.

4 *** *Norma metodologică de aplicare a prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr. 319/2006*, din 11.10.2006, art. 47-50, pp. 15-16.

5 *Ibidem*, art. 77, pp. 21-22.

6 *** *Anexa nr. 1 la Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr.1095/2018.*

7 *** *Instrucțiunile din 27 septembrie 2019 privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, Monitorul Oficial nr. 900 bis, din 07.11.2019, art. 15-20, p. 2.

8 *** *Norma metodologică de aplicare a prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr. 319/2006*, din 11.10.2006, art. 14, p. 5.

9 *** *Instrucțiunile din 27 septembrie 2019 privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, Monitorul Oficial nr. 900 bis, din 07.11.2019.

10 *** *Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă*, art. 5, p. 2.

11 *** *Instrucțiunile privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, din 27.09.2019, Monitorul Oficial nr. 900 bis, din 07.11.2019 și *Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă*, Monitorul Oficial nr. 646, din 26.07.2006.

12 *Ibidem*.

13 *** *Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă*, Monitorul Oficial nr. 646, din 26.07.2006, art. 29, p. 10.

14 *** *Instrucțiunile privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, din 27.09.2019, Monitorul Oficial nr. 900 bis, din 07.11.2019, art. 81, pp 14-15.

BIBLIOGRAFIE

*** *Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă*, Monitorul Oficial nr. 646, din 26.07.2006.

*** *Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale*.

*** *Hotărârea nr. 191/2018 pentru aprobarea Strategiei naționale în domeniul securității și sănătății în muncă pentru perioada 2018-2020*.

*** *Hotărârea nr. 355/2007 privind supravegherea sănătății lucrătorilor*.

*** *Hotărârea de Guvern nr. 1425/2006 privind aprobarea Normelor Metodologice pentru aplicarea Legii nr. 319/2006*.

*** *Hotărârea nr. 1048/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru utilizarea*

de către lucrători a echipamentelor individuale de protecție la locul de muncă.

*** *Hotărârea nr. 1091/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru locul de muncă*.

*** *Codul muncii*, 2003.

*** *Ordinul nr. 191/2019 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, Monitorul Oficial nr. 900, din 07.11.2019, Partea I.

*** *Ordinul ministrului apărării nr. M. 113/2008 privind supravegherea stării de sănătate a personalului din Ministerul Apărării Naționale, cu modificările ulterioare*.

*** *Anexa nr. 1 la Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 1095/2018*.

*** *Instrucțiunile din 27 septembrie 2019 privind organizarea și desfășurarea activității de securitate și sănătate în muncă în Ministerul Apărării Naționale*, Monitorul Oficial nr. 900 bis, din 07.11.2019.

Manolescu A., Lefter V., Deaconu A., *Ergonomie*, Editura Economică, București, 2010.

<https://sanatatesisecuritateinmunca.webgarden.ro/menu/s-s-m-scurt-istoric>.